

[Christmas Møller.]

gen Syd for Grænsen og paa den afgørende Vægt, vi alle i dette høje Ting lægger paa — vi fra Mindretallets Side ikke mindre end Flertallet —, at der bliver frie Skoleforhold Syd for Grænsen, er der ogsaa noget at betænke. Det er en nærliggende Opgave for Danmarks Regering først og fremmest at skaffe praktiske Resultater til Veje for de dansksindede Syd for Grænsen, saaledes at de kan udvikle deres aandelige og kulturelle Liv, og herunder maa jo ogsaa høre at give dem Skoler. Naar man iagttager Udviklingen i Sydslesvig — de kommunale Skoler og det Antal Børn der er —, har man Lov til at spørge, hvad man egentlig tænker paa fra Flertallets Side, naar man vil berøve det tyske Mindretal disse Rettigheder Nord for Grænsen. Jeg tror, at det — ogsaa under Hensyn til den Udvikling, som vel Dele af Flertallet ønsker i Sydslesvig — er en stor Fejl, der her begaas, fordi det tillige viser, hvilken Behandling man giver det tyske Mindretal.

Jeg vil gerne spørge det ærede Medlem Hr. Frede Nielsen, som maaske kan have Ret i de Betragtninger, han gjorde gældende med Hensyn til, hvad der vil være lettest for de tysksindedes Børn: at komme i den tysksprogede Skole eller i den dansksprogede Skole, om det ærede Medlem og Flertallet da ikke er af den Opfattelse, at Retten til at bestemme, hvor Børnene skal gaa, er Forældrenes? Jeg kan ikke tilbagevise, at det forholder sig saaledes, som det ærede Medlem har sagt — hvad der jo heller ikke er særlig underligt, naar man tænker paa Forholdet mellem Antallet af danske Børn og tyske Børn —, men jeg ser ikke deri noget Argument for, at Staten skal gribe bestemmende ind.

Hvad angaar det Spørgsmaal: hvilke Skoler der er bedst egnede for en eventuel anti-dansk Propaganda og Stemning — det er noget, som dog ogsaa maa være af afgørende Betydning for os —, kan man jo ikke være blind for, at en saadan Stemning kan komme eller maaske allerede paa den ene og den anden Maade næres, og der kan da ikke være nogen som helst Tvivl om, at skønt det var meget ensidige Oplysninger, man fik under den Rejse til Nordslesvig, som er omtalt i Betænkningen, gik Udtalelserne aldeles enstemmigt ud paa, at Privatskolerne var værre end de offentlige Skoler paa dette Punkt, at Kontrollen med dem var vanskeligere. Og tænker vi paa de danske Sønderjyders egen Udlændighedstid, 1864—1914, kan der da heller ikke være nogen Tvivl om, hvad man ud fra et natio-

nal-politisk Kampsynspunkt maatte ønske i Skolespørgsmaalet. Man vil nu ogsaa under hele den Stemning, der hersker paa dette Omraade, have set, at de allerivrigste af dem, der støtter Flertallet, har indtaget det Standpunkt, at Tilskudsforhøjelsen til Privatskolerne ikke skulde gælde for de tyske Privatskoler i Nordslesvig. Her maa jeg dog sige, at jeg gaar ud fra som givet, som noget, der slet ikke behøver at diskuteres i dette høje Ting —, at noget saadant kunde den højtærede Undervisningsminister begribeligvis aldrig tænke sig at være med til; men jeg synes, jeg har Lov til at nævne denne Stemning, som gav sig Udtryk i, at man — jeg tror oven i Købet paa Grundlovsdagen — ved et Møde i Sønderjylland fik vedtaget en Resolution, der gik ud paa, at det forhøjede Tilskud til Privatskolerne ikke maatte gælde de tyske Privatskoler.

Denne Sags Afgørelse er mig en saa overordentlig stor Skuffelse, idet jeg gerne vilde se den i et, om jeg saa maa sige noget højere Plan end alene som et Spørgsmaal om Ordningen af *Skolen* i de sønderjyske Landsdele; jeg vil ogsaa gerne se den under Synsvinklen: hvorledes det danske Folk vil handle i Spørgsmaalet Dansk og Tysk. Jeg erkender naturligvis gerne, at der ikke kan drages nogen som helst Sammenligning mellem det Standpunkt, som Flertallet, og ogsaa Undervisningsministeren, indtager, og den Behandling, vi har været vant til fra tysk Side over for danske Mindretal, men jeg tror ikke paa nogen Fremgang paa dette Omraade, hvis vi ikke viser Storsind, Retsind og Billighed. Det Mindretal, jeg tilhører, ønsker at give det tyske Mindretal i Nordslesvig en Skoleordning, som i Realiteten svarer til den, den øvrige Befolkning har, og den Omstændighed, at Problemet i Kommissionen er blevet stillet saaledes op, at man kun har talt om de tysksprogede kommunale Skoler i Byerne, kan ikke føre det ærede Medlem Hr. Frede Nielsen til de Slutninger, han drog; vi har blot udtrykkeligt sagt, at i *mindste Fald* maatte Ordningen gennemføres i dette, det vigtigste Omraade. Men vi har ikke tilbagevist, at man, hvis man havde vist Forstaaelse for Synspunktet, ogsaa kunde have saadanne Skoler andre Steder.

Aldeles afgørende for vor Betragtning er dog Forholdene Syd for Grænsen. Dette Omraade, dette meget vigtige Omraade, det vigtigste Spørgsmaal, som vi har til Afgørelse i Regering og Rigsdag, tilsiger os efter vor Opfattelse ikke at gennemføre Ordninger herhjemme i Danmark, som kan vendes imod det danske Skolearbejde i Syd-